

STOMATOLOŠKA DRUŠTVA U JUGOSLAVIJI I STOMATOLOŠKI
KADROVI U ZAGREBU U RAZDOBLJU OD KONCA 18. STOLJEĆA
DO 1940. GODINE

Juraj KALLAY

Već koncem pedesetih godina prošlog vijeka postojala je u Zagrebu grupa liječnika koja zapravo predstavlja preteče Zbora liječnika. Ta je skupina 1850. g. organizirala »Lečničko društvo« koje je već 1851. g. ukinuto Bachovim centralističkim patentom. Vjerojatno je to društvo djelovalo ilegalno, jer se već 60. i početkom 70. godina raspravljalo o osnivanju društva koje se konačno i rodilo 1874. kao »Sbor liječnika kraljevine Hrvatske i Slavonije«. U tom Zboru nalazimo i stomatologe od g. 1885. dalje.

Savezno s tim, kao i zalaganjem za zdravlje naroda, moram spomenuti i stvaranje stomatološkog udruženja koje se temelji na zasadama znanja na prijelomu 19. u 20. stoljeće.

Dne 20. 12. 1903. održana je konstituirajuća skupština društva pod imenom »Zadruga hrvatskih stomatologa«. Predsjedao joj je dr med. Adolf Müller koji se uvijek isticao kao Hrvat. Perovođa (tajnik) bio je dr Žiga Herzog. Prisutni su bili doktori stomatolozi: Fridrich, A. Pavelić, Rado, Reichl, Wolff iz Zagreba, Spitzer iz Varaždina, Vinski iz Karlovca (nije osobno prisustvovao).

Tom zgodom Müller je obrazložio svrhu društva: predavanja o higijeni usta, njega usta školske djece, stvaranje zajednice stomatologa, produkcija preparata za njegu, te na taj način stjecanje sredstava za besplatnu pomoć školskoj djeci. Ulog iznosi 500 zlatnih kruna, a članovi su doktori medicine iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine, te Istre.

Održana su i predavanja (Herzog, Rado, Müller, E. Spitzer), čija je srž bila profilaksa točine (caries) putem čišćenja.

Na tom skupu izabran je odbor, čiji je predsjednik bio dr Rado, zamjenik dr Pavelić, zapisničar dr Herzog.

Godine 1906. priredila je Zadruga svoju »I hrvatsku higijensku izložbu«, a u sklopu »Sokolske izložbe za tjelesni odgoj i školsku higijenu«. Ta je izložba održana samo 3 godine kasnije od one bečke, tj. druga u tadašnjoj monarhiji.

Za tu izložbu Zadruga je izdala brošuru u 10.000 primjeraka i dijelila je besplatno. Troškove izložbe od 800 zl. kruna pokrila je Zadruga prodajom preparata »Sanator«. Takovih je pokušaja bilo i između ova dva rata koje je poduzimao »Savez stomatoloških društava Jugoslavije«, ali je to rat omeo.

Preparate za izložbu 1906. godine dobili su priređivači iz Beča od doc. Weiser-a i prof. Scheff-a. Tu su bili prikazani uzroci i posljedice bolesnih zuba, kao i ortodontski aparati. Bio je prikazan i štetan utjecaj bolesnih zuba na opće zdravlje, a iz čega Herzog izvodi nužnost školskih zubnih liječnika, pitanje koje je poticao već Wolff.

Ovo društvo radilo je do I svjetskog rata, kada je ukinuto dekretom, ali je odmah poslije rata nastavilo rad kao »Sekcija zubnih liječnika« u Zboru. Predsjednik bio je dr Ante Pavelić, a tajnik dr Gjuro Jellinek. Zatim je bio dr J. Furchs, pa dr Juraj Bocak koji je kasnije bio predsjednik Saveza stomatoloških društava Jugoslavije biran na I stomatološkom kongresu u Crikvenici 1933 g. Poslije je bio dr H. Njemirovskij, pa dr Ž. Herzog do 1939. godine.

Rad stomatološke sekcije između 2 rata sastojao se iz predavanja, dok je inače bio ispunjen borbom za zakone koji bi omogućili stomatološki rad samo doktorima medicine sa specijalizacijom, a starijim zubotehničarima samo pod stanovitim uvjetima. Godine 1937. imalo je društvo 72 člana. S obzirom na političku razdiobu države, zvalo se tada »Stomatološko društvo Savske banovine, a od stvaranja Banovine Hrvatske, tj. 1939. g., zvalo se »Hrvatsko stomatološko društvo«.

Prijedlog za osnivanje »Saveza stomatoloških društava Jugoslavije« potekao je 1933. g. iz zagrebačkog društva, gdje je taj Savez i imao svoje sjedište. Prvi predsjednik mu je bio dr J. Bocak. U odboru je bilo 12 članova iz zagrebačke sekcije, a 13 iz ostalih, tj. beogradske, ljubljanske i novosadske. Potpredsjednik bio je dr Pandaković (Zagreb) koji se naročito zauzimao za stvaranje »Zadruga za produkciju pasta za zube« i drugih preparata, što je kasnije bilo donekle i ostvareno, ali je ta nastojanja kasnije prekinuo rat. Na I jugoslavenskom kongresu stomatologa u Crikvenici od njih 53 prisutna bilo je 18 iz zagrebačke sekcije, a 35 iz ostalih. Tom prigodom održano je 6 predavanja, i to: profesori Szabo (Mađarska) i Mamluk (Njemačka), te dr Schnur (Beograd, protetika 2) i dr Kallay (reinfekcija korijena i nicanje mliječnih zuba). Kongres se naročito bavio problematikom Zakona o pravima stomatologa, jer su dentisti i dentisti-tehničari na svom kongresu u Zagrebu tražili jednako-pravnost čak do natječaja za bolesničke blagajne, kao da su zubni liječnici s fakultetskom spremom.

Na tom kongresu izabran je glavnim urednikom »Stomatološkog glasnika« J. Kallay koji ga je preuzeo od dr Milivoja Petrovića iz Beograda koji ga je osnovao pod imenom »Glasnik zubno-lekarske struke«. Nadalje je kongres imenovao J. Kallay-a i Bergstein-a da zastupaju kao delegati Savez na Sveslavenskom kongresu u Poznanju. Međutim, dr Bergstein-a ondje nije bilo, dok se Kallay-ev izvještaj o tome nalazi u »Stomatološkom glasniku« 1934. g.

U rujnu 1934. bio je II kongres Saveza stomatoloških društava na Bledu, gdje su sudjelovali i članovi zagrebačke sekcije dr Miroslav Schlesinger i dr Mirko Pandaković. Tu su predavali dr J. Kallay, dr Schnur iz Beograda, dr Berger iz Zemuna, kao i 4 predavača iz inozemstva. Na tom se kongresu vodila žučna debata oko rascjepa »Društva jugoslavenskih stomatologa« u Beogradu, gdje su nastale dvije struje dr Gj. Puljo — dr M. Petrović i drugo društvo kao sekcija SLD. Tu su članovi zagrebačke sekcije imali vidnu ulogu da se pomire oba društva. To novo društvo predstavljali su dr Berger i dr Graovac.

U siječnju 1935. bila je glavna skupština »Stomatološkog društva Savske banovine« pod predsjedanjem dr H. Njemirovskog st., gdje tajnik dr Ž. Bolf izvještava da nije uspjelo osnivanje zadržanog društvenog dental depota, ali je uspjele ostvariti drugi privatni, gdje može Društvo imati izvjesne koristi. Predlažu se nevezani društveni sastanci s predavanjima. Kod osnivanja »Štedne i pripomoćne zadruge liječnika« u Zagrebu bili su u upravnom odboru i članovi stomatolozi Njemirovskij st. i Bolf. U jesen iste godine bio je III kongres Saveza stomatoloških društava u Beogradu, gdje su sudjelovali i članovi zagrebačkog društva prof. dr E. Radošević i dr Cupar, kao i dr Kallay, kojem je predsjedao dr J. Bocak st. Općenito se može kazati da su se članovi zagrebačke sekcije naročito zalagali u radu Saveza, a naročito u produkciji preparata. Najveći teret podnio je dr Pandaković, a najveći kritičar bio je dr Kuralt iz Beograda.

Iz izvještaja na godišnjoj skupštini sekcije 1937. saznajemo da su u 1936. godini održana samo tri predavanja (Cupar, Schwarzwald, Vinski). Kako su u Društvu nastala neka razmimoilaženja zbog jednog člana, to je novim predsjednikom bio izabran dr Žiga Herzog i tajnikom dr Vinski.

U 1937. g. nastavili su članovi (Bocak, Pandaković) intenzivnim radom na rasprostranjivanju stomatoloških preparata. No, i tu je bilo različitih prigovora, kao uvijek u nečem novom. Isto tako je ova godina značajna, jer je uredništvo saveznog časopisa preuzeo doc. Cupar i promijenio mu ime u »Folia stomatologica«. I tu je bilo kritika koje je on odbijao.

I ova je godina umnogome apsorbirala rad Društva borbom i pretenzijama zubnih tehničara za neka svoja »prava«, pri čemu nisu uzimali u obzir svoje nedovoljne kvalifikacije. Tu je bila prisna suradnja s beogradskim kolegama, naročito dr M. Petrovićem, kao i ljubljanskom sekcijom, te s društvom Arpa jugoslavica, čiji je osnivač i predsjednik bio J. Kallay (1938. g.).

Članovi sekcije (Bocak st. i doc. Cupar) prisustvovali su II skupštini Arpe u Celju 15. V 1938.

U svibnju 1939. bio je međudruštveni sastanak članova zagrebačke i ljubljanske sekcije u Celju, gdje se raspravljalo o bolnoj tački, o odnosima nelječnicima-stomatolozima. To je ona godina kada je opet jedna grupa zubotehničara stekla pravo rada u ustima. Kako se vidi, cijela aktivnost svih naših stomatoloških društava bila je borba protiv nekvalificiranih terapeuta. Kako sam i ja tu vodio borbu, doduše ne mačem, ali perom, mi smo stajali na stanovištu, verujem tada jedino pravilnom, da samo liječnik specijalista može liječiti usta i zube, te vršiti krvave zahvate. Tehničari su se pozivali na njihov neriješeni socijalni položaj. Ja sam na jednoj Saveznoj skupštini predlagao kolektivni ugovor s tehničarima, da im se osigura položaj u društvu.

Godine 1939. postaje predsjednikom zagrebačke sekcije doc. Cupar, a Karlović tajnik, te se na novootvorenoj klinici održao veći broj pre-

davanja (Čupar, Bolf, Suvin, Chylak, Karlović, Baruhovi, Svoboda). Da je već postojala ratna psihoza, to pokazuju i predavanja Čupara: »Dužnosti i rad stomatologa u ratu« te Chylaka: »Organizacija stomatološke službe u ratnim formacijama naše vojske«. Ove godine odrekao se doc. Čupar uredništva časopisa »Folia stomatologica« i predao ga dr. Kallay-u.

U ožujku 1940. održana je godišnja skupština »Hrvatskog stomatološkog društva« gdje je odobren i pohvaljen rad odbora koji uglavnom ostaje isti i te godine. I ove godine bilo je više predavanja: Štampar, Čupar, Karlović, Svoboda, Kallay, Suvin. Godina rada bila je plodna i obećavala dobar daljnji uspjeh, ali je, na žalost, došao rat i sve prekinuo. Časopis nije više izlazio, a sastanke smo održavali skrovito.

Ovom kratkom pregledu djelatnosti naših stomatologa u ovom stoljeću dodati ću i prilike koje su bile u nas u Hrvatskoj u ranijem razdoblju.

Koncem XVIII st. i početkom XIX st. bio je u Zagrebu I. Löwy koji se bavio »zubarstvom« kao obrtom. Tu su bili i domaći barbiri. Oko 1820. g. tu je došao i nastanio se I. Kohn koji se bavio »liječenjem« zuba i rezanjem kurjih očiju. Taj je imao sina Kolomana koji se bavio samo »zubarstvom«, a završio je u Pešti adekvatnu školu. Došao je u Zagreb 1825. Prije njega od 1821. bio je tu Moritz Löffler koji se potpisivao židovski zubni liječnik. Taj je imao zubnog mehaničara, pa su se oba bavila protetikom. Početak dolaska »sezona« je 1838. g., kada je ovamo

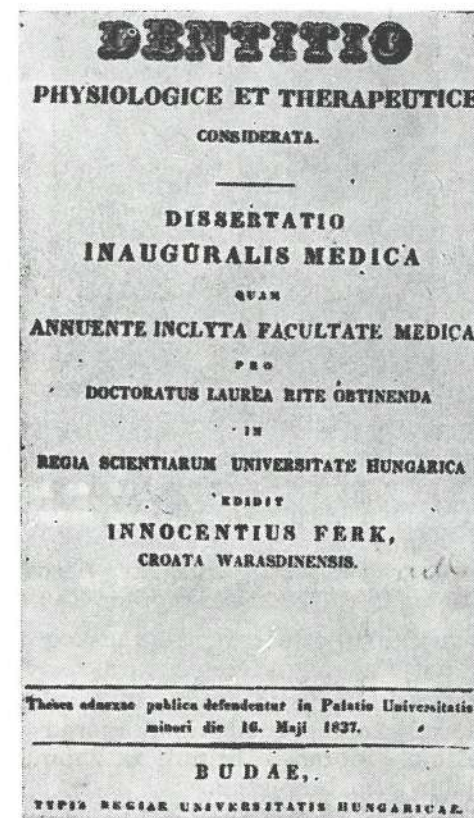
Slika 1.

došao magister za bolesti puba i usta Philipp Graff iz Pešte (slika 1). Taj je češće dolazio u Zagreb, a imao je i svog zubnog mehaničara. Zanimljivo je spomenuti da je liječnik za oči i zube L. Griff upotrebljavao eter-narkozu u Zagrebu 1849. g., samo tri godine nakon njenog otkrića.

Ovdje je za nas kao opću dokumentarnu vrijednost vrlo važno spomenuti da su se uz ove strane zubne terapeute pojavila dva značajna djela naših Hrvata koji su napisali doktorske dizertacije iz odontološkog područja.

Vjerojatno su se bavili i praktično odontologijom, jer inače ne bi ni pravili takve dizertacijske rasprave.

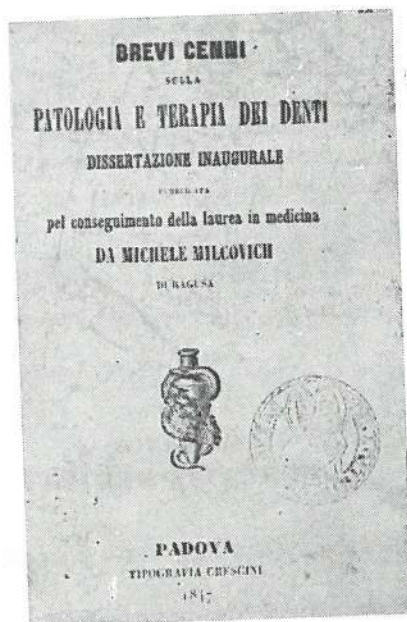
Tako je varaždinski gradski fizik Hrvat Innocentius Ferk 1837. g. obranio svoju dizertaciju »Dentito physiologica et therapeutice considerata«. Dissertatio inauguralis medica. Budae typis r. universitatis hungaricae, 1837, 28 strana (slika 2).

Slika 2.

Osim te dizertacije, izradio je u Padovi 1847. g. dalmatinski Hrvat Dubrovčan Mihael Milković svoju. Njen je naslov: Michele Milkovich: »Brevi cenni sulla patologia e terapia dei denti«. Disertazione pubblicata pel conseguito della Laurea in medicina. Padova, Tipografica Crescini 1847 (slika 3). Time je on postigao doktorat na temelju rada iz područja bolesti i liječenja zuba. Milković je bio kasnije ravnatelj zadarske bolnice, te sanitetski referent dalmatinske vlade.

Kao sezona 1850. g. valja zabilježiti u Zagrebu zubnog liječnika G. Erras-a. Tu je značajno da je on reklamirao sredstvo protiv reumatskog zubnog bola, gdje u rijetko kojem slučaju mora odstraniti zub, a da bi odstranio boljeticu. Tu bismo mogli nazrijevati da je mislio na uzročni zub kao žarište koje čini reumatične boli.

Slika 3.

Nadalje je tu bilo sve više raznih terapeuta, među kojima se ističu gradački docenti dr F. Brunn i V. Tanzer. Ovaj posljednji radi i »operativnu kirurgiju«. Taj je bio i ušni liječnik. Najzad, možemo zabilježiti u srpnju 1861. pojavu jednog Zagrepčanina koji je bio zubni liječnik. To je Ivan Nep. Eibel, gradski kirurg, magister porodništva i zubni liječnik. Mjesto je postigao na temelju natječaja grada Zagreba 1861.

Kako nije bilo popunjeno mjesto drugog gradskog zubnog liječnika, to je grad raspisao novi natječaj za gradskog zubara.

Tu se tražila visoka stručna sprema — magister zubarstva koji bi naslov stekao na kojem austrijskom sveučilištu, a morao je iskazati posjedovanje praktične vještine. Morao se brinuti za zubnu njegu siromašnih građana — kao socijalna skrb, besplatno.

Na temelju tog natječaja, te stručne spreme kao ispitani ranarnik i porodničar, te položivši stroge ispite iz zubnog liječništva na univerzi u Grazu, postao je gradski zubni liječnik 1866. Josip Hafner iz Vitisa u Austriji. On je radio u Zagrebu do svoje smrti 1908. g. Bio je vrlo uvaženi liječnik, kao i član Zbora liječnika od 1885. g. dalje (slika 4).

Kasnije je uz Hafnera bio gradski »zubar« Nikola Gizelt, također domaći sin. On je imao i svoj tzv. »hrvatski zubnoliječnički grandetablissement« na tadanjem Jelačićevom trgu. On radi po potrebi sve operacije narkozom, a vrši sve zahvate koji spadaju u »zubarstvo«.

Spomenuti strani zubni liječnici vršili su praksu i po mjestima u provinciji, naročito u Varaždinu.

U Krapinskim Toplicama bavio se »zubarstvom« dr. I. Hoisel, u Osijeku zubni liječnik R. Schön 1885. g., u Splitu bio je u drugoj polovici XIX st. opć. liječnik conte Vice de Capogrosso Cavagnin koji se

bavio zubima, zatim Gjivović-Johnson, te Veža iz Brista. Neki spomenuti praktičari dolazili su i na Rijeku.

Stomatološka faza u Zagrebu počinje 1887. g. od kada dominiraju doktori medicine s potrebnom specijalizacijom. Do 1900. g. bilo ih je u Zagrebu

Slika 4.

već 10. Svi su oni bili članovi Liječničkog zbora, a kao takovi i vjerni suradnici.

Ja ću samo neke najvažnije ovdje navesti koji su bili značajni za razvoj stomatologije u nas.

Dr med. Martin Wolff, bivši asistent prof. M. Lenhossék-a u Budimpešti, bio je vrstan stručnjak. Njegova je zasluga da je već od 1894. njegovao zube vjerojatno pitomaca kr. plemićkog konvikta, te onih nadbiskupskog orfanatrofija u Zagrebu. Njega možemo smatrati prvim inicijatorom »školske zubne njege«. Zemaljska vlada u Zagrebu je 1894. odredila osnivanje mjesta školskih liječnika, ali nije predvidjela stomatologa. Tu ju je dakle preduhitrio Wolff. O svom stečenom iskustvu on je referirao na XII međunarodnom medicinskom kongresu u Moskvi 1896. g., a objavio je referat u Öst.-ung. Vierteljsch. f. Zahnhk., br. 4, sv: XIII 1897 pod naslovom: »Mundpflege der Schuljugend« (slika 5). Član Zbora je od 1892. Umro je 1939.

Drugi je bio dr med. A. Müller koji je došao u Zagreb 1893. g., te ga možemo smatrati tadanjim predstavnikom stomatologije u Hrvatskoj. Doktorirao je u Beču, gdje je studirao i stomatologiju. Ovdje ističem njegovu suradnju sa zagrebačkim kirurzima na polju gnatofacijalne kirurgije i tra-

Slika 5.

umatologije. Kao član Zbora liječnika od 1893. o tome je referirao na zbornim sjednicama, a pisao je i u »Lij. vjesniku«. Kao izaslanik i predsjednik Hrvatskog narodnog odbora, sudjelovao je na liječničkom kongresu u Rimu 1894, u Parizu 1900, Madridu 1903. O tome je dao izvještaj u Zboru. S pariškog kongresa dao je »Izvešće o djelovanju Hrvata na XIII međunarodnom medicinskom kongresu«. Sudjelovao je na mnogim stomatološkim kongresima Evrope i održao mnoga predavanja. Endodoncija mu je bila omiljena tema, a aseptika zakon. Uveo je odontodiatomiju za sačuvanje dijela zuba. U Zagrebu je bio 13 godina, a kasnije u Beču. Može se sigurno reći da je on bio pravi pionir hrvatske stomatologije koju je afirmirao u inozemstvu. Umro je 1957. g.

Treći je dr med. Žiga Herzog koji je radio na stomatološkoj klinici prof. Scheff-a u Beču, a studirao je i bolesti nosa i grla. Prije toga bio je u Zagrebu asistent kirurga dr D. Schwarza. Koncem 1898. vratio se sa studija u inozemstvu u Zagreb, gdje je radio na kirurgiji, te odjelu za nos i grlo. Zemaljska vlada imenovala ga je liječnikom za ozljede čeljusti, te za proteze nosa i uha. Herzog je radio zajedno s kirurzima T. Wic-

kerhauser-om i D. Schwarz-om na gnatokirurškim zahvatima. Na tom su polju radili oni i s Müller-om. Prema tome se baš na toj suradnji kirurga te stomatologa-rinologa gradila prava osnova sadanje kirurgije čeljusti, tzv. maksilofacijalna kirurgija. Može se kazati da je to bio pravi

Slika 6.

početak te struke u doslovnom smislu već od 1898. dalje, premda su to kirurzi radili 20 godina prije u malom opsegu.

Dr Herzog je bio istaknuti član Zbora liječnika od 1897. g., gdje je sudjelovao na mnogim znanstvenim i stručnim sastancima, kao i u »Liječ. vjesniku«. Njegovim asistentom bio je i prvi nastavnik stomatologije i kasnije prof. dr med. Eduard Radošević na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, kada je 22. I 1922. dobio venia docendi, gdje je radio do 1938. godine. Zanimljivo je da Herzog u svojoj ordinaciji nije nikada radio operacije cista ni resekcije, premda je radio i kod V. Jelineka u Vojnoj bolnici.

Mnogi članovi Zbora su bili stomatolozi koji su dali mnogo priloga sa svih područja stomatologije, te ih objavili u »Lij. vjesniku«, te koji su se redali do 1925. Tada je nastala neka praznina, dok se nisu javili J. Kallay (fokaloza, stomatokirurgija, traumatologija), te I. Čupar (čeljusna kirurgija).

Još da spomenem P. Matića koji je 1926. izdao brošuru: *Das Problem der Pulpaganrän.*

Zaključak

Iz ovog prikaza, iako nije potpun, može se zaključiti da se u 19. stoljeću posvećivala u nas prilična briga za njegu zuba.

U početku tog stoljeća bili su zubni terapeuti mahom stranci koji su se doselili iz raznih krajeva Podunavlja i u nas ostali. Takav je slučaj bio naročito u Zagrebu. Osim ovih, svake su godine u jesen ili proljeće dolazili povremeno takovi terapeuti, boljih ili slabijih kvalifikacija i ostajali po dva do tri tjedna. Značajno je za njih da su se vrlo mnogo isticali svojim oglašima u novinama. Tu su samo neki navedeni, a bilo ih je mnogo koji su često kroz godine navraćali.

Domaći se sinovi počinju dosta kasno javljati, i to od šestog desetljeća. Era stomatologa počinje koncem stoljeća, te ih je kao doktora medicine bilo u Zagrebu 10. Oni su bili vrlo aktivni i zadužili nas mnogo.

Za naše nesređene političke prilike pod tuđinom nije se stomatologija mogla normalno razvijati, jer nije bilo medicinskih fakulteta. Zato je hvalevrijedno da su se dva naša liječnika odlučila načiniti dizertacije (1837, 1847) na stranim sveučilištima iz područja stomatologije. Uglavnom bila je naša stomatologija pod utjecajem Beča, Graza, Budimpešte, Padove.

Početkom ovog stoljeća počinje i organizacija stomatologa, a glavna im je briga socijalnog značaja: briga za njegu zuba školske djece. Tu su se istakli pojedinci koji su služili dobrim primjerom. No, kako su se u struku uvukli i nekvalificirani kadrovi, što nije bilo u interesu bolesnika, to je cijelo međuratno razdoblje, uz kongrese i stručne sastanke, bilo zauzeto borbom kod vlade protiv rada nekvalificiranih osoba. No, uspjeha nije bilo.

Stomatolozi su bili organizirani u nacionalnim društvima, a glavno organizaciono tijelo bio je Savez stomatoloških društava. Njegovi su članovi zastupali Savez na raznim inostranim kongresima, kao i kod vlade u pitanju stomatoloških zakona.

Većina stomatologa bavila se privatnom praksom, a mnogi su bili namješteni i kod raznih socijalnih ustanova, bilo da su radili u javnim ambulantama, ili u privatnim ordinacijama.

Literatura

¹ Liječnički vjesnik, god. 1904—1907; ² Stomatološki glasnik, god. 1934—1936; — ³ Folia stomatologica, god. 1937—1940; — ⁴ Narodne novine 344, 1845, 1865, Zagreb; — ⁵ Pozor, 1866, Zagreb; — ⁶ Wolff M. Mundpflege der Schuljugend. Oest-ung. Wschr., IV, 1897; — ⁷ Kallay J. Prigodom 90-godišnjice Dra Adolfa Müllera. »Lij. vjesnik 1956: 78: 563—565; — ⁸ Kallay J.: Vlastita opažanja; — ⁹ Kallay J.: Zubna školska njega u Zagrebu. Zbornik radova I kongresa liječnika školske medicine SR Hrvatske Split 1972.

STOMATOLOGISCHE GESELLSCHAFTEN IN JUGOSLAWIEN UND ZAHNÄRZTE IN ZAGREB VOM ENDE DES 18 JAHRHUNDERTS BIS ZUM JAHRE 1940

Juraj KALLAY

Die erste Zahnärzteorganisation in Zagreb wurde im Jahre 1903 gegründet. Diese hatte da im Jahre 1906 »Die erste kroatische Hygieneausstellung« (drei Jahre nach einer solchen in Wien) veranstaltet. Hier handelte es sich hauptsächlich um zahnärztliche Behandlung und Prophylaxe der Zahnfäule.

Der erste Weltkrieg hat diese Tätigkeit der Gesellschaft lahmgelegt. Erst nach dem Kriege haben sich die Zahnärzte wiederum organisiert. So sind auch andere nationalen Gesellschaften in Jugoslawien entstanden, welche zusammen im Jahre 1933 einen »Verband der stomatologischen Gesellschaften« gründeten. Diese grosse Organisation hatte auch einige Kongresse organisiert und auch an ausländische Kongresse Teilnehmer gesandt.

Innerhalb der verschiedenen Gesellschaften hatte man Vorträge gehalten. Es gab auch Probleme gegen die Gleichschaltung mit den Zahntechnikern.

Es wird auch ein Blick in die zahnärztliche Verhältnisse des 19. Jahrhunderts geworfen. Da werden zwei odontologischen Dissertationen der kroatishen Authors I. Ferk 1937 in Buda und M. Milcovich 1947 in Padova erwähnt.

In Zagreb waren im 19. Jahrhundert zuerst fremde Zahnbehandler und erste später kamen die heimischen als Dr. med. und Zahnarzt. Diese haben auch zusammen mit Chirurgen gearbeitet (Resektionprothesen).